

Sygn. akt I C 581/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Joanna Cyganek

Protokolant: Stażysta Alicja Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2021 roku w Bydgoszczy

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. W.**

przeciwko **Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Toruniu T. T. oraz Skarbowi Państwa –Prezesowi Sądu Rejonowego w Toruniu**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Joanna Cyganek

Sygn. akt I C 581/20

UZASADNIENIE

Powódka - J. W. wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu T. T. oraz Skarbu Państwa – Prezesa Sądu R. w T. kwoty 80.971,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 14 marca 2018 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania oraz zasądzenie solidarnie od pozwanych zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że nabyła w drodze licytacji nieruchomości przy ul. (...) w T.. Miało to miejsce w ramach prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu T. T. postępowania egzekucyjnego. W związku z transakcją komornik wystawił fakturę VAT (...) na kwotę 352.049,59 zł netto powiększoną o 23 % VAT, tj. o 80.971,41 zł, co dało łącznie kwotę 433.021 zł. Powódka podała, iż następnie w drodze sądowego nadzoru nad egzekucją komornik został zobligowany do sporządzenia korekty faktury w zakresie w jakim sprzedaż nie podlegała opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Jednocześnie strona powodowa przywołała stanowisko Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w T. wyrażone w piśmie z dnia 18 września 2018 r., w którym wskazano, że sprzedaż przez komornika przedmiotowej nieruchomości nie podlegała opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Powódka zaznaczyła, iż komornik sporządził co prawda korektę faktury VAT (...), jednak nie wiązało się to ze zwrotem powódce nienależnie naliczonego i pobranego podatku. Uściśla bowiem ona podatek działając zgodnie z domniemaniem legalności władzy publicznej. Powódka skierowała także do strony pozwanej wezwanie do zapłaty, jednakże pozostało ono bezskuteczne.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 11 maja 2020 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sprzeciwem z dnia 17 czerwca 2020 r. pozwany Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Toruniu T. T. zaskarżył przedmiotowy nakaz zapłaty i wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany wskazał, że dłużnicy, których nieruchomości podlegała licytacji, a którą nabyła powódka, prowadzili w niej działalność gospodarczą. Okoliczność ta wynikała z oświadczeń złożonych w toku postępowania egzekucyjnego. Potwierdził to także Operat Szacunkowy z dnia 11 stycznia 2016 r. W ocenie pozwanego, opodatkowanie przez niego jako komornika sądowego sprzedaży licytacyjnej nieruchomości dłużników było zasadne, bowiem opierało się na przepisach prawa i było następstwem wyjaśnień i oświadczeń dłużników jako podatników i właścicieli licytowanej nieruchomości. Jednocześnie pozwany wskazał, iż nie zaskarżył postanowienia z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie X Co 681/19, nakazującego zastępcy pozwanego sporządzenie korekty wystawionej faktury, gdyż nie zostało mu ono doręczone. W ocenie strony pozwanej brak uzasadnienia dla uznania za poszkodowaną powódki, która nie będąc osobą uprawnioną do zwrotu podatku VAT zawartego w cenie nabytej nieruchomości, domaga się zwrotu różnicy w cenie. Pozwany podkreślił, iż powódka przystąpiła do licytacji jako konsument, a nie przedsiębiorca. Ta okoliczność jest istotna dla zasadności powództwa, gdyż w przypadku przystąpienia do licytacji jako przedsiębiorca powódka miała by potencjalną możliwość odliczenia podatku VAT, natomiast przystępując jako konsument pozbawiła się takiej możliwości. Bezzasadne jest w ocenie pozwanego wywodzenie przez powódkę, że dokonała nadpłaty podatku, co spowodowało szkodę i zubożenie w jej majątku. Ponadto pozwany podnosi, iż powódka sama wylicytowała nieruchomość w kwocie, którą zapłaciła i wiedziała, że jest to kwota brutto.

Pozwany- Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Toruniu zastępowany przez Prokuratorię Generalną RP również wniósł sprzeciw od wydanego nakazy zapłaty, zaskarżając go w całości i wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany wskazał, że kwestionuje roszczenie zarówno co do zasady jak i wysokości. Zaprzeczył, aby pozwany komornik był zobowiązany do zwrotu przedmiotowej kwoty na rzecz powódki. Przede wszystkim pozwany podniósł, że z postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 17 lipca 2017 r. o przysądzeniu wynika, iż powódka nabyła nieruchomość za kwotę 433.021 zł i nie zaskarżyła go, wobec czego stało się ono prawomocne w dniu 27 września 2017 r. Dalej pozwany wskazał, że płatnikiem podatku VAT w przedmiotowej sprawie był komornik. Do jego zdań należało prawidłowe ustalenie czy dostawa będzie opodatkowana VAT oraz obliczeniem, pobranie i zapłata podatku na konto urzędu skarbowego. Pozwany zaznaczył, że w sytuacji, gdy spełnione świadczenie spowodowało uszczerbek jedynie w majątku podatnika, tylko on może wystąpić o stwierdzenie nadpłaty z tytułu podatku od towaru i usług do właściwego urzędu skarbowego. Na marginesie strona pozwana wskazała, że powódka wystąpiła do Drugiego Urzędu Skarbowego w T. o stwierdzenie nadpłaty z tytułu podatku, następnie wniosek cofnęła, wobec czego postępowanie zostało umorzone.

Sąd ustalił, co następuje:

Pozwany Komornik Sądowy dokonał obwieszczenia, że w dniu 1 czerwca 2017 r. odbędzie się druga licytacja nieruchomości będącej wspólną własnością dłużników S. W. i G. W., położonej w T. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą o numerze Kw (...).

Przedmiotowa nieruchomość jest budynkiem mieszkalnym jednorodzinny z częścią usługowo-handlową na parterze.

Dłużnik złożył oświadczenia, że licytowana nieruchomość podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, a także, że jest czynnym przedsiębiorcą i podatnikiem podatku VAT.

W dniu 1 czerwca 2017 r. odbyła się licytacja przedmiotowej nieruchomości, do której przystąpili: powódka J. W., Firma Handlowo-Gastronomiczna (...) oraz G. C.. Jedyne K. L. stanęła do licytacji jako przedsiębiorca, co odnotowano w protokole licytacji. W toku licytacji komornik obwieścił trzykrotnie zaoferowaną przez powódkę cenę w wysokości 433.021 zł brutto. Ceny podawane przez licytantów podczas licytacji były oznaczone jako ceny brutto. Komornik obwieścił także, iż postanowienie w przedmiocie przybiccia będzie ogłoszone w dniu 6 czerwca 2017 r. Postanowienie o przybicciu nieruchomości na rzecz powódki zostało wydane, a następnie się uprawomocniło.

Postanowieniem z dnia 17 lipca 2017 r. w sprawie sygn. akt XI Co 642/15 Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym wniosku wierzycieli (...) Bank (...) S.A. w W. z udziałem dłużników S. W. i G. W., w przedmiocie nadzoru nad egzekucją z nieruchomości przysądził na rzecz licytantki J. W. własność nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą o numerze Kw (...), za kwotę 433.021 zł i ustalił, że cena nabycia została zapłacona gotówką. Postanowienie to uprawomocniło się 27 września 2017 r. Powódka go nie zaskarżyła.

Dowód: postanowienie z dnia 17 lipca 2017 r. w sprawie sygn. akt XI Co 642/15 (k.14-15 akt), protokół licytacji 1 czerwca 2017 r. (k. 84-86 akt), oświadczenie dłużnika z dnia 7 marca 2017 r, (k. 87 akt), operat szacunkowy (k. 94- 112 akt), akta egzekucyjne sygn. akt Km 543/16 oraz sygn. akt Km 165/16 załączone do sprawy, zeznania powódki (k. 214-2017 akt) oraz pozwanego (k. 214 i 218 akt)

W dniu 14 marca 2018 r. pozwany komornik wystawił powódce (osobie fizycznej) jako nabywcy nieruchomości fakturę VAT (...). Faktura opiewała na kwotę 433.021 zł brutto. Podatek oznaczony w fakturze wynosił 80.971,41 zł. Podatek został odprowadzony w dniu 21 marca 2018 r.

Powódka – pismem z 14 marca 2018r., które wpłynęło do Kancelarii (...)03.2018r., - zażądała wystawienia faktury na prowadzoną przez nią działalność gospodarczą (...) językowe i tłumaczenia J. W..

Okoliczności bezsporne oraz dowód: faktura VAT (...) (k. 16 akt), pismo powódki k. 244 akt KM 543/16

Powódka wnioskiem z dnia 27 kwietnia 2018 r. wniosła do Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w T. wniosek o stwierdzenie nadpłaty w podatku od towarów i usług za I kwartał 2018 r. Przedmiotowy wniosek wszczął postępowanie podatkowe w sprawie nadpłaty podatku VAT. W toku czynności sprawdzających ustalono, że nieruchomość została nabyta przez powódkę w celu prowadzenia działalności gospodarczej, a także że sprzedaż przedmiotowej nieruchomości nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

W dniu 13 września 2018 r. powódka wycofała wniosek o stwierdzenie nadpłaty i wniosła o umorzenie postępowania.

Wobec bezprzedmiotowości postępowania Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w T. decyzją z dnia 14 września 2018 r. umorzył postępowanie o stwierdzenie nadpłaty z tytułu podatku od towarów i usług.

Dowód: decyzja z dnia 14 września 2018 r. wraz z uzasadnieniem (k. 18-20 akt)

W dniu 15 września 2018 r. Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w T. w związku z przeprowadzonymi czynnościami sprawdzającymi i ustaleniem, że sprzedaż przedmiotowej nieruchomości nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, zwrócił się do pozwanego komornika, że zasadnym jest wystawienie do faktury VAT (...) faktury korygującej.

Powódka pismem z dnia 5 listopada 2018 r. zwróciła się z prośbą do pozwanego komornika o skorygowanie wystawionej faktury VAT (...).

Pismem z dnia 18 grudnia 2018 r. powódka wezwała pozwanego komornika do skorygowania wystawionej faktury VAT (...) pod rygorem skierowania sprawy do sądu.

Dowód: pismo z dnia 15 września 2018 r. (k. 21 akt), pismo z dnia 5 listopada 2018 r. (k. 17 akt), pismo z dnia 18 grudnia 2018 r. (k. 22 akt)

Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie sygn. akt X Co 681/19, dotyczącej nadzoru sądu z urzędu nad Komornikiem Sądowym T. T. w zakresie prowadzenia postępowania (...), Sąd Rejonowy w Toruniu X Wydział Cywilny nakazał komornikowi sporządzenie korekty faktury VAT (...) w zakresie, w jakim sprzedaż nie podlegała opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

Dowód: postanowienie z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie sygn. akt X Co 681/19 (k. 23-24 akt)

W dniu 6 listopada 2019 r. Zastępca Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu T. M. A. G. wystawił powódce jako nabywcy nieruchomości fakturę korygującą (...)/-K. Wartość korekty wynosiła 80.971,41 zł.

Dowód: faktura korygująca (...)/-K (k. 25 akt i k. 457 akt KM 543/16)

Pismem z dnia 11 grudnia 2019 r. skierowanym do komornika powódka wniosła o dokonanie zwrotu kwoty 80.971,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 7 listopada 2019 r. do dnia zapłaty, w terminie 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.

W odpowiedzi komornik wskazał, że niemożliwym jest zwrot nabywcy nieruchomości kwoty podatku VAT w wysokości 80.971,41 zł, gdyż została ona odprowadzona do urzędu skarbowego.

Dowód: pismo z dnia 11 grudnia 2019 r. (k. 27-28 akt), pismo z dnia 31 grudnia 2019 r. (k. 29 akt)

W dniu 11 grudnia 2018 r. powódka złożyła w Prokuraturze Rejonowej T.-Wschód w T. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dotyczącego przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Toruniu. W celu wyjaśnienia okoliczności wszczęto postępowanie w sprawie, które nastąpiło w dniu 9 stycznia 2019 r.

Dowód: postanowienie o wszczęciu śledztwa (k. 32 akt)

Powódka zamierza sprzedać przedmiotową nieruchomość, dlatego zawarła przedwstępną umowę sprzedaży.

Okoliczność bezsporna

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, które nie budziły wątpliwości Sądu, a które to nie były kwestionowane przez żadną ze stron pod względem ich autentyczności jak i prawdziwości zawartych w nich informacji.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także zeznania powódki i pozwanego Komornika Sądowego T. T.. Sąd co do zasady dał wiarę zeznaniom powódki w zakresie okoliczności przystąpienia do licytacji, następnie nabycia nieruchomości, a także zapłaty ceny wraz z podatkiem VAT, gdyż były one spójne, logiczne i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym. Powódka jednakże w subiektywny sposób oceniała, iż powinna otrzymać zwrot podatku od towarów i usług, w tym zakresie jej zeznania Sąd ocenił krytycznie z uwzględnieniem tego, że jest osobą bezpośrednio zainteresowaną rozstrzygnięciem sprawy. Za wiarygodne Sąd uznał zeznania pozwanego komornika. Były one spójne i logiczne, a także korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 pominął wnioski o przesłuchanie świadków M. K. i E. J. jako mające wykazać fakt bezsporny. Powódka sama potwierdziła bowiem, iż jej zamiarem była sprzedaż nieruchomości po cenie wyższej niż ją nabyła.

Sąd zważył, co następuje:

Powódka wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanych kwoty 80.971,41 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14 marca 2018 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania. Jako podstawę prawną swojego roszczenia wskazała art. 36 ust. 1 oraz art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (dalej: u.k.s.).

Ogólne reguły dotyczące obowiązku odszkodowawczego określone w art. 361–362 k.c. odniesione do brzmienia art. 36 ust. 1 ustawy są podstawą dla stwierdzenia, że obowiązek odszkodowawczy komornika powstanie, jeżeli zostaną spełnione następujące przesłanki:

a) zaistnieje zdarzenie, z którym przepis prawa wiąże odpowiedzialność komornika, tj. niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności,

b) powstanie szkoda: majątkowa lub niemajątkowa,

c) zaistnieje związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem, a szkodą.

Należy mieć na względzie, że art. 36 u.k.s. nie reguluje samodzielnie wszystkich przesłanek odpowiedzialności komornika, a doznana szkoda nie zawsze podlega naprawieniu. Fakt jej powstania, a nawet niezgodnego z prawem działania bądź zaniechania komornika same przez się nie rodzą jeszcze obowiązku odszkodowawczego. Między szkodą, a niezgodnym z prawem działaniem bądź zaniechaniem komornika musi zachodzić tzw. adekwatny związek przyczynowy, co oznacza, że szkoda musi być normalnym następstwem niezgodnego z prawem działania bądź zaniechania komornika.

Analizę problematyki odpowiedzialności komornika na gruncie art. 36 ustawy należy poprzedzić przywołaniem wciąż aktualnego orzeczenia Sądu Najwyższego z 25 lutego 2015 r., sygn. akt IV CSK 302/14, OSNC 2016/2, poz. 25, podsumowującego jej charakter, w którym stwierdzono, że wypracowana w orzecznictwie i piśmiennictwie wskazana nowa zasada odpowiedzialności, określana jako zasada niezgodności z prawem (bezprawności), stanowi zaostrenie odpowiedzialności w porównaniu z zasadą winy (nakazującą udowodnienie zawinienia i dopuszczającą odwoływanie się do okoliczności ekskulpujących), zasadą ryzyka (dotyczącą w oznaczonych okolicznościach odpowiedzialności za skutek, niezależną od winy, dopuszczającą odwoływanie się do okoliczności egzoneracyjnych), zasadą słuszności (wymagającą wykazania szczególnych przesłanek) czy zasadą gwarancyjną (wyjątkową, niedopuszczającą możliwości wyłączenia). Dla jej powstania konieczne jest wykazanie obiektywnie negatywnego działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej. Gwarancyjny charakter odnosi się do wszystkich czynności rodzących odpowiedzialność za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

Źródłem odpowiedzialności jest działanie lub zaniechanie komornika, ale tylko i wyłącznie takie, które jest niezgodne z prawem i miało miejsce przy wykonywaniu czynności. Zdarzeniem sprawczym w rozumieniu art. 36 ustawy jest zatem zarówno niezgodne z prawem działanie, czyli zachowanie aktywne, jak i zaniechanie, czyli zachowanie bierne, pasywne, z tym jednak, że musi zaistnieć przy wykonywaniu czynności w postępowaniu egzekucyjnym, zabezpieczającym lub też przy realizacji innych ustawowych zadań, których katalog ustawodawca zawarł w art. 3 u.k.s. Aby zachowanie to zrodziło po stronie komornika odpowiedzialność, musi nie tylko mieć miejsce przy wykonywaniu czynności, ale również cechować się niezgodnością z prawem. W tym zakresie wydaje się, że ustawodawca świadomie odszedł od konstrukcji związania odpowiedzialności odszkodowawczej komornika z tradycyjną koncepcją bezprawności ustaloną na płaszczyźnie prawa cywilnego. Ta istotna przesłanka zobiektywizowanej odpowiedzialności komornika nawiązuje w swym brzmieniu do treści art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, konkretyzując przedmiotową normę. Bezprawność jest bowiem pojęciem szerszym, obejmującym znaczeniowo nie tylko sprzeczność danego zachowania z normami prawa, ale również z zasadami współżycia społecznego czy dobrymi obyczajami. Weryfikując zachowanie na płaszczyźnie bezprawności, analizujemy je również w kontekście naruszenia norm moralnych i obyczajowych.

Pojęcie zachowania niezgodnego z prawem jako warunkującego odpowiedzialność komornika na gruncie art. 23 uchylonej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji zostało zdefiniowane jako zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej i zachowuje aktualność. Niezgodność z prawem musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87–94 Konstytucji RP), nie ma zatem znaczenia, czy działanie to było subiektywnie zawinione. Aktualność tego poglądu stanowi, że niezgodne z prawem w rozumieniu art. 36 ustawy będzie działanie sprzeczne z przepisem Konstytucji RP, ustawy, ratyfikowanej umowy międzynarodowej, rozporządzenia, aktu prawa miejscowego czy powszechnie obowiązującego aktu prawa europejskiego. Niezgodność z normami prawnymi obejmuje zarówno naruszenie przepisów prawa materialnego, jak i procesowego.

Warto podkreślić, że aby stwierdzić, czy przedmiotowa przesłanka została spełniona, celowe wydaje się porównanie zachowania komornika, które faktycznie miało miejsce, z zachowaniem „modelowym”, tj. tym, jak miał obowiązek się zachować w danym stanie faktycznym, na tle obowiązujących przepisów materialnoprawnych, procesowych i systemowych, przy uwzględnieniu dopuszczalnej przepisami prawa swobody decyzji. Oznacza to również, iż przypisanie komornikowi odpowiedzialności odszkodowawczej musi być poprzedzone bezwarunkowym stwierdzeniem, iż jego zachowanie (działanie lub zaniechanie) było zachowaniem niezgodnym z prawem.

Za istotny dla wykładni art. 36 ustawy należy uznać wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2012 r., sygn. akt IV CSK 406/11, LEX nr 1169347, stwierdzający, że zachowanie niezgodne z prawem to zachowanie sprzeczne z porządkiem prawnym, polegające na sprzeczności między zakresem kompetencji organu, sposobem jego postępowania i treścią rozstrzygnięcia wynikającymi z wzorca ustawowego, a jego działaniem rzeczywistym. Przesłanka niezgodności z prawem musi być rozumiana w sposób właściwy dla prawa cywilnego, tj. jako sprzeczność działania lub zaniechania z porządkiem prawnym sensu largo, co wyklucza możliwość jakiegokolwiek dyferencjacji skali czy stopnia bezprawności zachowania.

Użyte w przepisie pojęcie szkody powinno być rozumiane w sposób przyjęty na gruncie prawa cywilnego jako tej gałęzi prawa, w której usytuowane są przepisy konkretyzujące mechanizm funkcjonowania odpowiedzialności odszkodowawczej. Zakres kompensacji, a zwłaszcza elementy szkody podlegające wynagrodzeniu powinny być ustalone na podstawie odpowiednich regulacji Kodeksu cywilnego, zwłaszcza zaś art. 361 § 2 k.c. Należy w konsekwencji przyjąć, że chodzi tu o każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu. Uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, obejmuje bowiem rzeczywistą stratę (*damnum emergens*) i utracone korzyści (*lucrum cessans*). Strata wyraża się w rzeczywistej zmianie stanu majątkowego poszkodowanego i polega albo na zmniejszeniu się jego aktywów, albo na zwiększeniu pasywów. Utrata korzyści (*lucrum cessans*) polega na niepowiększeniu się czynnych pozycji majątku poszkodowanego, które pojawiłyby się w tym majątku, gdyby nie zdarzenie wyrządzające szkodę.

Ostatnią przesłanką warunkującą odpowiedzialność komornika jest związek przyczynowy. Poszkodowany obowiązany jest wykazać (art. 6 k.c.) przyczynowe powiązanie szkody i zdarzenia. Stosownie do art. 361 § 1 k.c. odpowiedzialność komornika ogranicza się do normalnych następstw działania lub zaniechania. Obojętne jest przy tym, czy ma miejsce związek przyczynowy bezpośredni, czy też związek przyczynowy złożony. Związek przyczynowy wyznacza również granice obowiązku naprawienia szkody. Stosownie bowiem do art. 361 § 1 k.c., znajdującego zastosowanie przy oznaczaniu zakresu obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przez komornika, odszkodowanie obejmuje naprawienie tylko takiej szkody, która mieści się w normalnym związku przyczynowym. Jak zauważył Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 5 lutego 2013 r., sygn. akt I ACa 89/12, LEX nr 1289518, „nie każde naruszenie prawa będzie stanowiło podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej, a jedynie takie, które było koniecznym warunkiem powstania szkody i którego normalnym następstwem w danych okolicznościach jest powstanie szkody”.

Przechodząc na grunt przedmiotowej sprawy nie sposób stwierdzić, aby doszło do zdarzenia aktualizującego odpowiedzialność komornika, tj. niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych komornik jest organem władzy publicznej w zakresie wykonywania czynności w postępowaniu egzekucyjnym i zabezpieczającym, czynności te wykonuje komornik,

z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w ustawach. Pozwany Komornik Sądowy prawidłowo dokonał obwieszczenia, że w dniu 1 czerwca 2017 r. odbędzie się druga licytacja nieruchomości będącej wspólną własnością dłużników S. W. i G. W., położonej w T. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą o numerze Kw (...). Następnie komornik przeprowadził licytację, w wyniku której powódka zaproponowała najwyższą cenę. W toku licytacji komornik obwieszczył trzykrotnie zaoferowaną przez powódkę cenę w wysokości 433.021 zł brutto. Ceny podawane przez licytantów podczas licytacji były oznaczone jako ceny brutto. Komornik obwieszczył także, iż postanowienie w przedmiocie przybiccia będzie ogłoszone w dniu 6 czerwca 2017 r. W ocenie Sądu, w postępowaniu komornika podczas przeprowadzenia licytacji nie sposób dopatrzeć się jakichkolwiek znamion bezprawności.

Powódka, jako nabywca sama wylicytowała cenę, którą następnie zapłaciła. Co istotne potwierdziła ona, że miała świadomość licytowania i uiszczenia ceny wraz z podatkiem od towarów i usług. Taka cena wynikała również z postanowieniu o przysądzeniu na rzecz licytantki J. W. własność nieruchomości położonej w T. przy ul. (...). Warto wskazać, iż powódka nie zaskarżyła tego postanowienia godząc się na wylicytowaną przez siebie cenę.

Pozwany komornik odebrał także od dłużników oświadczenia, że licytowana nieruchomość podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług, a także, że są przedsiębiorcami i podatnikami podatku VAT. Okoliczność, że w licytowanej nieruchomości prowadzona była działalność gospodarcza wynikała z operatu szacunkowego. W tym miejscu trzeba wskazać, iż powódka przystąpiła do licytacji jako osoba fizyczna (konsument), a nie jako przedsiębiorca. Uczyniła tak, mimo, że do licytacji przystąpiły też inne osoby, spośród których były podmioty występujące jako przedsiębiorcy, zwracający uwagę, że dokonają ewentualnego nabycia nieruchomości w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Ma to o tyle znaczenie, że w przypadku nabycia nieruchomości i zapłaty ceny wraz z podatkiem VAT przez przedsiębiorcę, miałyby on potencjalną możliwość jego odliczenia. Natomiast uczestnictwo w licytacji jako osoba fizyczna pozbawiło powódkę takiej możliwości.

Sąd zwraca uwagę także na art. 75 § 1 ordynacji podatkowej zgodnie, z którym jeżeli podatnik kwestionuje zasadność pobrania przez płatnika podatku albo wysokość pobranego podatku, może złożyć wniosek o stwierdzenie nadpłaty podatku. Płatnikiem w przedmiotowej sprawie był komornik. Skoro powódka kwestionowała zasadność pobrania przez niego podatku to właściwą drogą było postępowanie, o którym mowa w art. 75 § 1 ordynacji podatkowej. Warto zaznaczyć, iż powódka wnioskiem z dnia 27 kwietnia 2018 r. wniosła do Naczelnika Drugiego Urzędu Skarbowego w T. wniosek o stwierdzenie nadpłaty w podatku od towarów i usług za I kwartał 2018 r. Przedmiotowy wniosek wszczął postępowanie podatkowe w sprawie nadpłaty podatku VAT. Jednakże w dniu 13 września 2018 r. powódka wycofała wniosek o stwierdzenie nadpłaty i wniosła o umorzenie postępowania. Wobec bezprzedmiotowości postępowania Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w T. decyzją z dnia 14 września 2018 r. umorzył postępowanie o stwierdzenie nadpłaty z tytułu podatku od towarów i usług. W ocenie Sądu, powódka cofając wniosek pozbawiła się właściwej drogi do ewentualnego stwierdzenia nadpłaty podatku. W tym miejscu Sąd wskazuje, że nie jest związany stanowiskiem zawartym w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie stwierdzenia nadpłaty podatku VAT. Jest to przede wszystkim rozstrzygnięcie niemerytoryczne, a ustalenia organu podatkowego nie mają pokrycia w materiale dowodowym zebrany w toku procesu. Decyzją merytoryczną byłoby stwierdzenie lub odmowa stwierdzenia nadpłaty podatku VAT. Na marginesie należy wskazać, że powódka de facto oparła powództwo o treść stanowiska organu podatkowego wyrażonego w decyzji o umorzeniu postępowania, jakoby nie było podstaw do naliczenia podatku VAT, bowiem dłużnik przy sprzedaży nie występuje jako podatnik podatku VAT, a sprzedaż licytacyjna jest sprzedażą majątku osobistego dłużnika. Trudno wnioskować, na jakiej podstawie organ podatkowy tak ustalił, skoro sami dłużnicy w toku postępowania egzekucyjnego oświadczyli, że prowadzą działalność gospodarczą, w tym także na tej nieruchomości. Przedsiębiorcą może być natomiast także osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, która za swoje zobowiązania wynikające z prowadzenia tej działalności odpowiada majątkiem osobistym. W tym zakresie zatem Sąd oparł się na treści wyżej opisanych dokumentów zgromadzonych w aktach KM 543/16, w tym operatu szacunkowego oraz oświadczeń dłużników złożonych do protokołu, z których wynika okoliczność przeciwna.

Odnosząc się do postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu z dnia 2 sierpnia 2019 r. w sprawie sygn. akt X Co 681/19 oraz wydanej na jego podstawie faktury korygującej VAT (...)/-K wskazać należy, że nie mają one znaczenia dla

rozstrzygnięcia kwestii tego, czy pozwany komornik prawidłowo obciążył transakcje podatkiem VAT. Obowiązkiem komornika jako płatnika podatku było prawidłowe ustalenie czy dostawa będzie opodatkowana VAT oraz obliczenie, pobranie i zapłata podatku na konto urzędu skarbowego. W fakturze korygującej jednoznacznie oznaczone były cena brutto i wartość podatku, o którą tę fakturę skorygowano. Natomiast zupełnie inną kwestią jest to, czy powódka mogła odliczyć ten podatek czy nie, a to zależy od ustalenia, czy nieruchomości nabyła w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą osoby fizycznej, czy też nie. Jak wyżej wskazano, powódka na żadnym etapie postępowania egzekucyjnego, do chwili wydania i uprawomocnienia postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości, nie podnosiła, że nabywa nieruchomości w związku z prowadzoną działalnością, mimo, że taką możliwość miała. Należy podkreślić, że każdy nabywca dóbr i usług, niezależnie, czy czyni to jako przedsiębiorca i w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, nabywa je po cenie brutto. Prawo odliczenia podatku i następczego odzyskania podatku VAT naliczonego i odprowadzonego powstaje dopiero, gdy nabywca wykaże, że nabycie było związane z tą działalnością. Jest przy tym oczywiste, że zarówno przedsiębiorca może dokonać nabycia dóbr i usług bez związku z prowadzoną działalnością i wówczas prawa do zwrotu podatku VAT nie uzyska, jak i osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą, może być adresatem faktury VAT. W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie brak więc także wykazania szkody po stronie powódki. Twierdzenia strony powodowej nie zostały potwierdzone decyzją merytoryczną organu podatkowego o niezasadnym naliczeniu podatku czy stwierdzeniu nadpłaty lub odmowie rozliczenia nadpłaty. Nie jest przy tym trafne stanowisko pozwanego Komornika, jakoby o braku szkody miała przesądzać okoliczność, że powódka nabyła nieruchomości przy ul. (...) w T., aby następnie ją sprzedać za cenę wyższą. W takim bowiem wypadku, gdyby powódka faktycznie wykazała poniesienie szkody z powodu braku możliwości odzyskania nadpłaconego podatku VAT, mimo, że spełniłaby ku temu warunki, szkoda mogłaby wystąpić również pod postacią utraconych korzyści – zysku z odsprzedaży niższego, niż osiągnięty, gdyby cena nabycia licytacyjnego była niższa o wartość podatku VAT.

Na marginesie Sąd wskazuje, że wszczęcie postępowania przeciwko pozwanemu komornikowi w Prokuraturze Rejonowej T.-Wschód w T. nastąpiło z uwagi na zawiadomienie powódki o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dotyczącego przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez komornika. W postępowaniu tym do tej pory nie uznano pozwanego komornika za winnego.

Stosownie do treści art. 36 § 2 ustawy o komornikach sądowych

Skarb Państwa jest odpowiedzialny za szkodę solidarnie z komornikiem, a w przypadku naprawienia szkody ma zwrotne roszczenie do komornika, chyba że szkoda powstała wyłącznie na skutek stosowania się przez komornika do zarządzeń sądu lub organów nadzoru administracyjnego. Komornik natomiast w przypadku naprawienia szkody ma zwrotne roszczenie do Skarbu Państwa, jeżeli szkoda powstała wyłącznie na skutek stosowania się przez komornika do zarządzeń sądu lub organów nadzoru administracyjnego. W związku z tym, że w niniejszej sprawie nie zaktualizowały się przesłanki odpowiedzialności komornika, brak także solidarniej odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Mając powyższe na względzie Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 36 ust. 1 i ust. 2 ustawy o komornikach sądowych.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z zasadą, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Wobec powyższego Sąd zasądził od powódki na rzecz Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSO Joanna Cyganek

I C 581/20

ZARZĄDZENIE

1. odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powódki i pozwanemu T. T. z pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia apelacji;

2. za 14 dni albo z wpływem. (A).

29.06.2021r.